

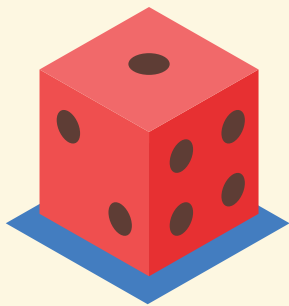
Društvene igre i razvoj djeteta

Dijete predškolske dobi uživa i uči igrajući se. Društvene igre izvor su zabave, ali i prilika za rano učenje znanja i vještina. Privlačne su i zaokupljaju djetetovu pažnju. Igranjem društvenih igara s roditeljima, dijete je stavljeno u zabavnu, uzbudljivu i motivirajuću socijalnu situaciju nadmetanja i suradnje. U ovoj situaciji ima priliku usvojiti i izvežbati niz važnih životnih vještina i to spontano, nenamjernim situacijskim učenjem u sigurnom obiteljskom okruženju.

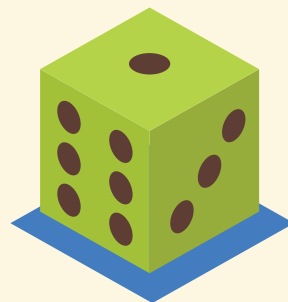
Pripremila

Josipa Kuretić
stručni suradnik psiholog

josipa.kuretic@rivrtici.hr
Dječji vrtić Rijeka – CPO Turnić

DOBROBITI DRUŠTVENIH IGARA

IGRANJEM DRUŠTVENIH IGARA OBITELJ NA KVALITETAN NAČIN PROVODI VRIJEME ZAJEDNO

Najveća dobrobit društvenih igara jest u tome što omogućuju roditeljima da na kvalitetan način provode vrijeme sa svojom djecom. Kvalitetna su alternativa provođenju vremena ispred ekrana. Društvene igre pružaju zabavu za cijelu obitelj. Strukturirane su i jasne su uloge, pravila ponašanja i očekivanja. Postanu li rutina (npr. obiteljsko druženje uz društvene igre svaki utorak poslije večere) mogu postati izvor dugotrajnih uspomena zajedničkog druženja i zabavljanja.

DRUŠTVENE IGRE POTIČU ZBLIŽAVANJE OBITELJI

Igranje društvenih igara potiče zdrave interaktivne odnose između članova obitelji. Opuštena, zabavna atmosfera potiče komunikaciju o igri i drugim temama. Na ovaj način roditelj se uključuje u djetetov život. Zajedničko provođenje vremena, pozitivne interakcije licem u lice, smijeh i zabava potiču povezivanje i bliskost članova obitelji. Stvara se snažan osjećaj povjerenja, povezanosti, zajedništva i pripadanja, posebice ako ovakve obiteljske večeri postanu rutina. Tada ova atmosfera i pozitivne emocije ne nestaju kada završi igra nego se prenose u svakodnevni život obitelji.

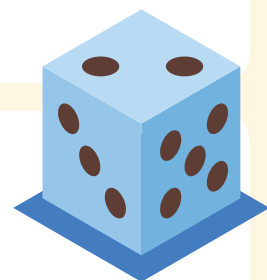
DRUŠTVENE IGRE SU POKRETAČ GOVORNO-JEZIČNIH INTERAKCIJA

Društvene igre potiču govorno-jezične interakcije, izvještavanje u verbalnom i neverbalnom izražavanju. Bogati se djetetov rječnik. Potiču razvoj komunikacijskih vještina poput dogovaranja, uvjeravanja i pregovaranja.

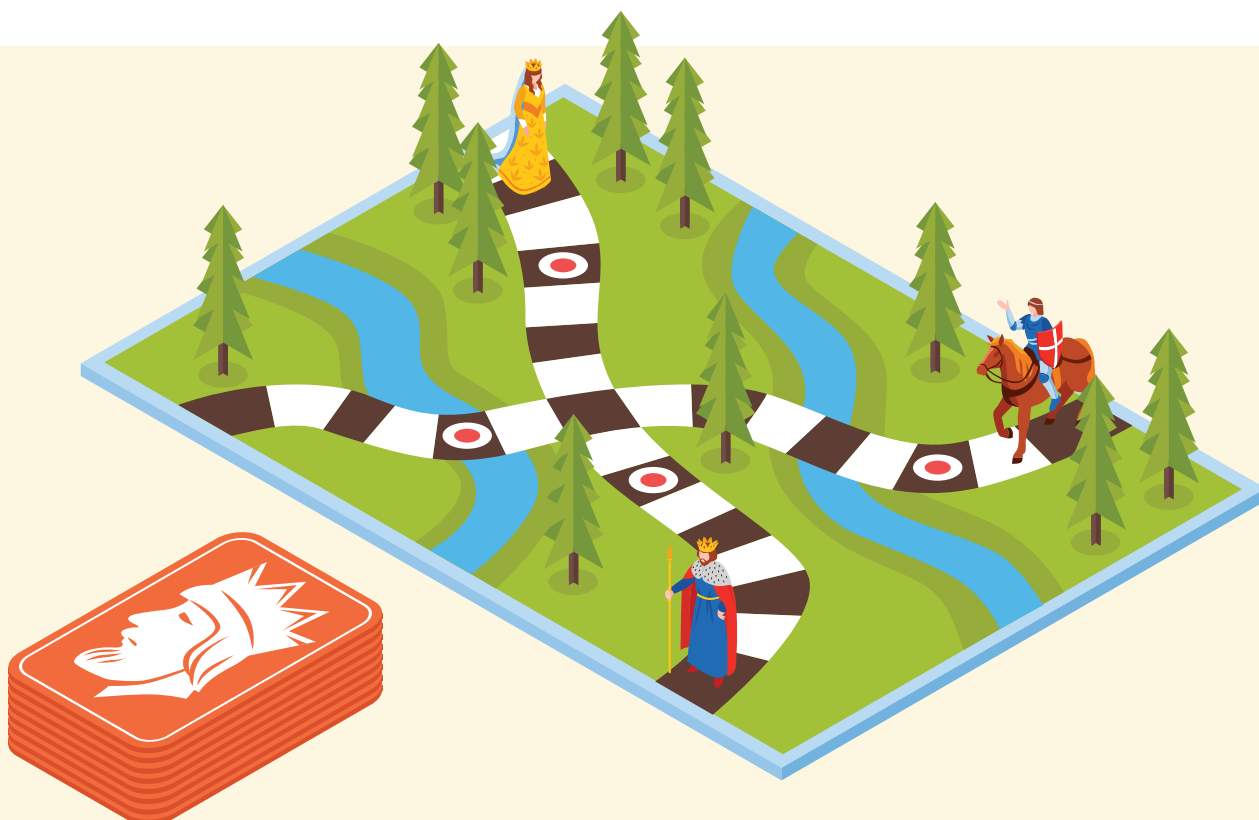
DRUŠTVENE IGRE POTIČU KOGNITIVNI RAZVOJ DJETETA

Društvene igre aktiviraju niz mentalnih procesa. Učestalom aktivacijom i uvježbavanjem ovih procesa skraćuje se brzina kojom mozak procesira informacije. Dijete pamti pravila igre, svoje i tuđe poteze i strategije. Usmjerava i održava pažnju duže vremena. Uvježbava vizualne i perceptivne vještine (traži i uočava uzorke, obrasce i podudarnosti). Savladava analitičko, kritičko i strateško razmišljanje. Logički povezuje i zaključuje. Uči da svako ponašanje ima posljedice, promišlja i predviđa koji su ishodi određenih poteza. Donosi teške odluke i to brzo. Prije donošenja odluke sagledava situaciju, procjenjuje koji su kriteriji i aspekti bitni. Kritički promišlja o svakom. Vršiti procjenu rizika. Dijete refleksivno analizira poteze u trenutku kada ih odigrava i retroaktivno u sljedećim igranjima.

DRUŠTVENE IGRE POUČAVAJU KAKO KREATIVNO I STRATEŠKI RIJEŠITI PROBLEM

Igrajući društvene igre dijete vježba korištenje strategija rješavanja problema i postizanja cilja u konkretnim situacijama. Društvene igre zahtijevaju od djeteta da logično i sistematično analizira problem, sve njegove elemente, sagleda ih iz različitih aspekata i pronađe prikladno rješenje. Dijete planira svoj sljedeći potez i poteze nekoliko koraka unaprijed te osmišljava dugotrajnu strategiju. Donosi odluke o svojoj strategiji u kontekstu igre i na temelju odigranih i pretpostavljenih poteza suigrača. Promišlja o mogućim potezima i njihovim ishodima. Pokušava odgonetnuti i analizira strategiju protivničkog igrača te prema njoj prilagođava svoj plan.

DRUŠTVENE IGRE OMOGUĆUJU USVAJANJE ZNANJA

Čak i najjednostavnije društvene igre zahtijevaju od djeteta da prepozna i imenuje boje i predmete. Pomicanje čunjića i dijelova tijela uvježbava orijentaciju i koordinaciju u prostoru i prostorne odnose.

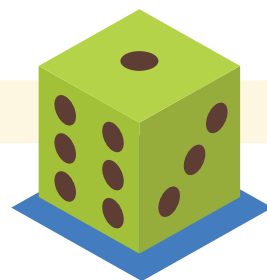
Imitativne igre (poput pantomime) omogućuju djetetu uživjeti se u tuđu ulogu i razviti empatiju na maštovit i kreativan način. Većina

društvenih igara uključuje matematičke koncepte - od osnovnih (mehaničko brojenje, prepoznavanje brojki, povezivanje brojke s brojem i količinom) do kompleksnih ideja (zbrajanje i oduzimanje). Neke igre uključuju geometrijske koncepte (geometrijske oblike), klasifikaciju (prepoznavanje obrazaca, njihovo povezivanje i nastavljavanje niza) te potiču učenje mjerenja (udaljenosti i količine). Dijete je dovedeno u situaciju kalkuliranja vjerojatnosti. Bilježi bodove ili rezultate. Dijete nauči prepoznati naziv igre napisan na kutiji u kojoj igra stoji. Na ovaj način počinje povezivati glasove sa slovima. Mnoge igre i direktno potiču razvoj predčitalačkih vještina budući da sadrže kartice i pisane upute. Dijete promišlja i o moralnim problemima (razlika između dobrog i lošeg). Društvene igre mogu se kreirati tako da omogućavaju usvajanje specifičnih znanja (npr. memory s geometrijskim oblicima ili zastavama država).

DRUŠTVENIM IGRAMA UVJEŽBAVAJU SE MOTORIČKE VJEŠTINE

Gotovo svaka društvena igra sadrži niz malih dijelova kojima dijete treba manipulirati (npr. figurice koje treba pomicati, kocku koju treba baciti, kartice koje treba okrenuti). Čineći razne pokrete dijete razvija ravnotežu, spretnost i preciznost grubih i finih motoričkih pokreta, najčešće šake i prstiju. Uvježbava se okulomotorna koordinacija (istovremena koordinacija očiju i ruku). Neke društvene igre uključuju i uvježbavanje grafomotoričkih vještina crtanjem i bilježenjem rezultata.

DRUŠTVENE IGRE PRILIKA SU ZA UČENJE O EMOCIJAMA

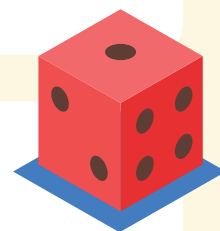
Igranje, bilo da dijete pobjeđuje ili gubi, izaziva širok spektar emocija. Uz pomoć roditelja dijete može naučiti prepoznati i imenovati emocije. Uči da je u redu naljutiti se, ali i da postoje nepoželjni i prihvatljivi načini iskazivanja emocija. Gledajući svoje roditelje stječe uvid kako se oni suočavaju s burnim emocijama i uči po modelu roditelja činiti isto. Uvježbava načine suočavanja s burnim emocijama i podnošenje frustracije. Uči i uvježbava primjerene načine izražavanja emocija i kako se samo može umiriti. Na ovaj način usvaja regulaciju emocija i kontrolu ponašanja (samokontrolu).

DRUŠTVENE IGRE JAČAJU SAMOPOUZDANJE

Učestalo igranje društvenih igara pojačava samouvjerenost u nizu različitih vještina što povećava osjećaj samopouzdanja, samopoštovanje i prihvaćanje sebe. Obiteljski ritual igranja društvenih igara osnažuje osjećaj pripadnosti koji uz doživljaj uspjeha potiče razvoj samopouzdanja koje dijete potiče na samostalnost i neovisnost.

DRUŠTVENE IGRE POUČAVAJU SOCIJALNE VJEŠTINE

Sve društvene igre zahtijevaju korištenje socijalnih vještina. Dijete uči pravila igre, prihvaća ih i poštuje. Slijedi i daje upute drugim igračima. Svaka društvena igra pruža ogroman broj prilika za uvježbavanje strpljivosti i čekanja reda. Interakcija licem u lice omogućuje djetetu uočavanje i prepoznavanje neverbalnih znakova govora tijela. Dijete se dogovara i osmišljava kompromisna rješenja, uči kako surađivati s drugima. Ponekad i pomaže svojim suigračima.

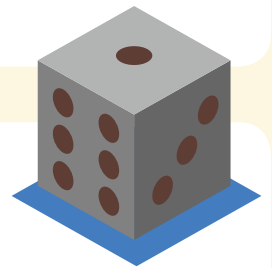

DRUŠTVENE IGRE MOTIVIRAJU DIJETE U POSTIZANJU CILJA

Zabava i druženje dok s obitelji igra društvene igre motiviraju dijete na sudjelovanje u aktivnosti. Promiču kompeticiju i usmjeravaju dijete prema postizanju cilja. Potiču ustrajnost, ulaganje truda i dovršavanje započetog.

IGRANJEM DRUŠTVENIH IGARA UVJEŽBAVA SE TIMSKI RAD

Društvene igre mogu biti suradničkog ili natjecateljskog karaktera. Dijete uči kako se podijeliti u timove i dodijeliti uloge, identificirati jake strane svojeg partnera i iskoristiti ih. Uvježbava dogovaranje, suradljivost, prihvaćanje tuđih ideja, smišljanje i prihvaćanje kompromisa, asertivnost. Uči rješavati sukobe i nesuglasice. Čak i kada se rad o kompetitivnoj društvenoj igri, svi igrači zajedno mogu pomoći pripremiti i postaviti igru i pospremiti nakon igranja.

DRUŠTVENE IGRE UČE DJECU KAKO BITI DOBAR POBJEDNIK I GUBITNIK

Lakše je prihvatiti neuspjeh kada se on dogodi u kontekstu igre i zabave. Igranje društvenih igara s djecom pruža roditeljima priliku da modeliraju kako se treba ponašati kada pobijedi ili izgubi i kako biti skroman pobjednik i dobar gubitnik. Dijete nauči prihvatiti da je izgubilo, radovati se svojoj pobjedi i pobjedi osoba koje voli. Na ovaj način dijete nauči voljeti igru, druženje i zabavu, a ne samo pobjedu.

DRUŠTVENE IGRE DAJU KRILA MAŠTI I KREATIVNOSTI

Moguće je s djetetom osmisliti i dogovoriti nova pravila igre. Ponekad društvena igra potakne nadograđivanje igre, kompliciranje i mijenjanje pravila. Ponekad dijete spoji igre (npr. koristi figurice iz jedne za drugu igru). Možete i sami potaknuti dječju maštu i kreativnost smišljajući i izrađujući svoju društvenu igru.

DRUŠTVENE IGRE SMANJUJU STRES

Društvene igre istovremeno opuštaju i aktiviraju mozak. Kada igra društvenu igru, dijete je fokusirano samo na nju. Misli su mu okrenute igri umjesto svakodnevnim izvorima stresa. Prekidanje obrazaca svakodnevnog stresa, zabavljanjem i skretanjem misli s izvora stresa, pruža tijelu priliku da se oporavi i opusti. Igranje društvenih igara s članovima obitelji može biti toliko komično da nas nasmije i do suza. Ovaj zajednički smijeh ima umirujući učinak, promiče osjećaj zajedništva te se dijete osjeća bolje i lakše se nosi sa stresom.

DRUŠTVENE IGRE DJETETU ŠALJU VAŽNE PORUKE O ŽIVOTU

Igrajući društvene igre dijete razvija vještine učenja. Uči na vlastitom i tuđem iskustvu uspjeha i neuspjeha u sigurnom okruženju i pozitivnoj atmosferi. U zatvorenom svijetu igre dijete vrlo lako uočava posljedice svojih poteza. Na ovaj način uči da njegova ponašanja imaju posljedice: pozitivne i negativne za njega i za druge igrače. U dobrim društvenim igrama uspjeh se postiže kombinacijom truda i sreće, što omogućava djetetu da razvija strategiju, ali i da prihvati da su neke stvari izvan njegove kontrole. Tako uviđa da se njegova sreća može promijeniti u trenutku te nauči prihvatiti ovakve promjene i obrate. Shvaća da je poraz neizbježan dio igranja i da je cilj zabaviti se, a ne pobijediti. Ove poruke dijete prenosi u svoj svakodnevni život.

PRIKLADNE IGRE ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

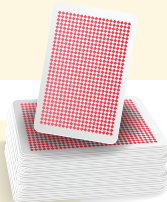

PANTOMIMA - može se igrati s najmlađom djecom koja mogu imitirati i glumiti životinje. Sa starijom djecom možete pogađati emocije, zanimanja, radnje, priče koje ste čitali... Usmjerena je razvoju mašte i kreativnosti, motoričkih vještina, povezivanja i zaključivanja, verbalnog i neverbalnog izražavanja. Slično vrijedi i za igru Pictionary.

POGODI TKO – usmjerena je zaključivanju i donošenju odluka na temelju dedukcije. Dijete logički zaključuje i rješava problem. Uočava sličnosti i razlike. Pri tome koristi vizualne i perceptivne vještine. Usvaja rječnik i uvježbava govorno-jezične vještine.

IGRE KARTAMA – mogu se prilagoditi i najmlađoj djeci. Mlađa djeca mogu nastavljati nizove karata stavljanjem iste boje ili broja, dok stariji mogu igrati po principu snažnijih karata (većih brojeva). Usmjerene su razvoju finih motoričkih (spretnost, brzina i koordinacija), matematičkih, vizualnih i perceptivnih vještina. Neke od najpoznatijih dječjih igara s kartama jesu Sedmice, Crni Petar i Lažeš. Crni Petar usmjerena je prepoznavanju i pronalaženju istih obrazaca, a često aktivira i vještine pregovaranja i uvjeravanja. Sedmice se igraju po principu snažnijih karata i usmjerene su matematičkim vještinama (količine, manje i više). Lažeš je usmjerena prepoznavanju neverbalnih znakova, planiranju strategije i otkrivanju strategije protivnika.

JENGA – možete ju igrati koristeći se kockicama za građenje. Primjerena je i za najmlađe. Usmjerena je usavršavanju vizualnih, perceptivnih i motoričkih vještina (preciznost i sigurnost pokreta), okulomotorne koordinacije, balansiranja. Uključuje analitičko i logičko zaključivanje, pretpostavljanje, donošenje odluke i procjenu rizika. Zahtijeva snažnu samokontrolu. Slično vrijedi i za igru Mikado koja je primjerena za stariju djecu. Za nju vam kod kuće mogu poslužiti i štapići za ražnjiće.

MEMORY – zabavna igra perceptivnih i vizualnih vještine i pamćenja. Ovisno o tematici, može se koristiti za poučavanje o raznim temama. Potencijalno darovitoj djeci možete otežati igru tako da ne traže parove već tri iste kartice.

ČOVJEČE NE LJUTI SE I SPREMNOST ZA ŠKOLU

Igrajući Čovječe ne ljuti se, dijete predškolske dobi usavršava sve aspekte spremnosti za školu.

**SOCIJALNA
SPREMNOST**

**MOTORIČKA
SPREMNOST**

**HIGIJENSKE,
KULTURNE
I RADNE NAVIKE**

**INTELEKTUALNA
SPREMNOST**

**EMOCIONALNA
SPREMNOST**

SOCIJALNA SPREMNOST

Od početka igre dijete uči koja su pravila igre i kontrolira svoje ponašanje u skladu s pravilima igre. Strpljivo čeka svoj red. Reagira na upute i daje upute drugim igračima (npr. podsjećajući ih tko je sada na redu). Pomažući drugim igračima (npr. mlađem bratu koji tek usvaja pravila), jača samopouzdanje. Neke situacije u igri potiču uvježbavanje socijalnih vještina poput rješavanja sukoba (npr. tko će odabrati koju boju čunjića).

INTELEKTUALNA SPREMNOST

Prateći igru usmjerava i održava svoju pažnju. Pamti i dosjeća se dogovora i pravila iz prethodne igre (npr. tko je koje boje). Razvija se prostorna svjesnost i orijentacija u prostoru. Promišlja i planira svoje postupke, osmišljava strategiju (npr. odabirom hoće li izaći iz kućice ili nastaviti ići dalje). Razgovorom tijekom igre stvara nove spoznaje (ovisno o temi razgovora). Usavršava vještine slušanja drugih. Uvježbava svoje govorno-jezične vještine, poput vještine uvjeravanja i pregovaranja (npr. nagovarajući druge igrače da ne sruše njegove čunjiće). Uči povezati brojku s količinom i mehanički brojati. Počinje zbrajati i oduzimati (promišljanjem da mu je broj manje ili više trebao da sruši čunjić drugog igrača).

MOTORIČKA SPREMNOST

Usavršava okulomotornu koordinaciju, fine motoričke vještine šake i prstiju slaganjem ploče i čunjića tijekom pripreme igre, hvatanjem i pomicanjem čunjića i bacanjem kocke.

EMOCIONALNA SPREMNOST

Pobjedom ili porazom doživljava osjećaj uspjeha ili neuspjeha, sreće, tuge, ljutnje... Uz pomoć roditelja uči imenovati te emocije. Gledajući roditelje uči kako se treba ponašati u situaciji uspjeha i neuspjeha. Uči i uvježbava kako na socijalno poželjan način izraziti svoje emocije, pogotovo one neugodne. Provođenjem vremena s članovima svoje obitelji jača se djetetov osjećaj pripadnosti. Osnažuje se povjerenje, bliskost i povezanost članova obitelji.

HIGIJENSKE, KULTURNE I RADNE NAVIKE

Dok prije igre čisti stol, obriše ga, opere ruke, dijete usvaja i higijenske navike. Tijekom igre, uči koristiti fraze kulturnog ophođenja (npr. zahvaliti se suigraču koji mu je pomogao ili zamoliti suigrača da ne sruši njegov čunjić). Igra je motivirajuća, potiče ustrajanje i završavanje započetog. Na kraju igre, pažljivim pospremanjem dijelova igre i same igre na za to predviđeno mjesto dijete usvaja i važnost brige o svojim stvarima i pospremanja.

IZRADITE SVOJE DRUŠTVENE IGRE

Neke društvene igre vrlo je jednostavno napraviti i kod kuće. Izrada igara može biti zabavan i maštovit način vježbanja različitih vještina (od grafomotorike do rješavanja problema).

Npr. za izradu igre tipa Čovječe ne ljuti se potrebno vam je malo papira, ljepila i bojica. Neka dijete izreže velik broj polja i zalijepi ih na papir u nizu. Neka ukrasi papir svojim crtežima ili oblijepi naljepnicama. I kocku možete napraviti od papira. Izmislite svoja pravila (npr. ako stane na polje žute boje pomiče se za dva polja naprijed). Pronađite među dječjim igračkama figurice i spremni ste za igru! Ako imate dvorište, možete kredom iscrtati polja i sami se pomicati po njima kao figurice.

Izrada memoryja može biti zabavan način uvježbavanja grafomotoričkih vještina. Potrebno je izrezati kartice od papira iste veličine i oslikati ih. Odaberite temu koja je djetetu zanimljiva (npr. prijevozna sredstva ili likovi iz omiljenog crtića) ili temu koju želi savladati (npr. geometrijski oblici, brojke i količine...). Na sličan način možete napraviti i svoju verziju igre Pogodi tko. Za obje igre mogu vam poslužiti i fotografije članova obitelji.

Društvene igre imaju zabavnu i edukativnu funkciju. Činjenica da djetetu na spontan i zabavan način omogućavaju usvajanje niza različitih znanja i vještina čini ih jednim od najboljih didaktičkih sredstava. Vještine i poruke koje se usvajaju igrajući društvene igre ne nestaju završetkom igre već se prenose u svakodnevni život djeteta.